

¹Marek Guzik, ²Alicja Walosik

¹Instytut Biologii, Uniwersytet Pedagogiczny, Kraków (emeryt)

²Instytut Biologii, Uniwersytet Pedagogiczny, Kraków

100-lecie Ligi Morskiej i Rzecznej okazją do odznaczenia pracowników Instytutu Biologii

Wraz z odzyskaniem przez Polskę niepodległości, po zakończeniu I Wojny Światowej, uzyskaliśmy dostęp do Bałtyku. Była to realizacja marzeń licznej rzeszy ludzi związanych z morzem – tęskniących za Polskim Bałtykiem. Zaczęło się odbudowywanie różnych instytucji państwowych. W tym okresie, 1 października 1918 roku, powstała organizacja „Bandera Polska” – Stowarzyszenie Pracowników na Polu Rozwoju Żeglugi – organizacja społeczna, której statutowym celem było promowanie spraw morskich, wspieranie rozwoju żeglugi morskiej, a także upowszechnianie wiedzy na tematy morskie. Twórcą i założycielem „Bandery Polskiej” był wiceadmirał Kazimierz Porębski.

Kazimierz Porębski urodził się w Wilnie. Po skończeniu gimnazjum rozpoczął naukę w Morskim Korpusie Kadetów w Sankt Petersburgu i został oficerem w Imperatorskiej Marynarce Wojennej Rosji, gdzie dosłużył się stopnia kontradmirała. Pływał na okrętach różnych klas, głównie na Oceanie Arktycznym, Morzu Ochockim i Morzu Japońskim. Był dowódcą m.in. pancerników Rostisław, Impiatrix Marija i brygady krążowników Floty Czarnomorskiej. Brał udział w wojnie rosyjsko-japońskiej i I wojnie światowej.

Po rewolucji 1917 rozpoczął działalność w polskich organizacjach wojskowych w Petersburgu, a następnie w 1918 jako obywatel polski, został zwolniony ze służby w rosyjskiej Marynarce Wojennej. Po powrocie do Kraju spowodował utworzenie Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej i lotnictwa morskiego w Tczewie, a także, jak wspomniano wyżej, założył organizację „Bandera Polska”.

W lutym 1920 roku towarzyszył gen. bryg. Józefowi Hallerowi podczas Zaślubin Polski z morzem w Pucku. W tamtym czasie Puck był pierwszym morskim polskim portem wojennym a przez długi czas mieściła się tutaj siedziba Dowództwa Marynarki Wojennej oraz stacjonowała jedyna jednostka lotnictwa morskiego II RP – Morski Dywizjon Lotniczy.

Wiceadmirał Porębski zmarł w 1933 roku i został pochowany na warszawskich Powązkach.

Bandera Polska” w 1919 roku (wg innych danych w 1920) przekształciła się w Towarzystwo pod nazwą „Liga Żeglugi Polskiej” a to z kolei w 1924 roku prze-

kształciło się w Stowarzyszenie „Liga Morska i Rzeczna”. W 1930 roku, po zmianie celów, Stowarzyszenie przyjęło nazwę „Liga Morska i Kolonialna”.

Działalność Ligi Morskiej i Kolonialnej przerwał wybuch II Wojny Światowej. Pod koniec wojny, w wyzwolonym Lublinie reaktywowano organizację pod nową nazwą Liga Morska, jednak zaprzestała ona swej działalności w latach 50.

Kolejne reaktywowanie Ligi Morskiej nastąpiło w 1980 roku na II Kongresie Kultury Morskiej w Gdyni.

W marcu 1999 roku Liga Morska podczas Walnego Zjazdu Delegatów w Gdyni, na wniosek Zarządu Głównego, została przekształcona w Ligę Morską i Rzeczną.

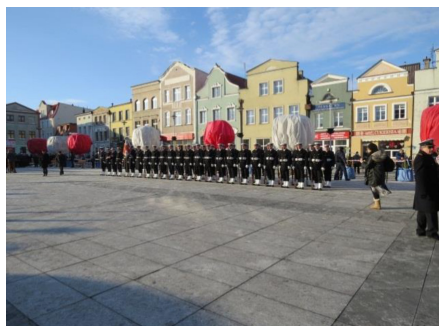
Praktycznie od samego początku głównym świętem Ligi Morskiej jest rocznica Zaślubin Polski z morzem. Uroczystości odbywają się każdorazowo w Pucku, w miejscu gdzie w dniu 10 lutego Zaślubiny miały miejsce. Obchody z ceremoniałem wojskowym i kompanią reprezentacyjną Marynarki Wojennej rozpoczynają się na puckim Rynku, przybranym w Barwy Narodowe (fot. 1). W uroczystościach uczestniczą przedstawiciele różnych organizacji z pocztami sztandarowymi (fot. 2). Po wciągnięciu Flagi na maszt, odegraniu przez orkiestrę Marynarki Wojennej Hymnu Narodowego następują powitalne przemówienia. Po powitaniu gości, przy dźwiękach orkiestry wojskowej, odbywa się przejście do zabytkowej puckiej Fary na uroczystą Mszę Świętą, w intencji Ojczyzny i Ludzi Morza. W tej pięknej XIV-wiecznej świątyni Mszę Świętą, w licznej asyście, celebryje zazwyczaj Metropolita gdański abp. Sławoj Leszek Głódź.

Główne uroczystości mają miejsce w porcie, w miejscu historycznych Zaślubin, przy tzw. Słupku Zaślubinowym z symbolicznym pierścieniem i popiersiu gen. Józefa Hallera (fot. 3). Po przemówieniach odbywa się wręczanie odznaczeń osobom zasłużonym we współpracy z Ligą Morską i Rzeczną. W 2016 roku wśród odznaczonych Pierścieniem Hallera znalazł się Prezydent Andrzej Duda (fot. 4). Następnie z helikoptera jest składany wieniec do wód zatoki (fot. 5). Na zakończenie obchodów odbywa się złożenie wieńców przy popiersiu „Błękitnego Generała” – generała Józefa Hallera (fot. 6).

Warto zatem w 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości przypomnieć tamte historyczne dni.

Efektom powojennej Konferencji w Wersalu 28 czerwca 1919 roku było ustanowienie w Europie nowego ładu. Do Polski wróciły dawne Prusy Zachodnie i część Prus Królewskich. Dzięki tym decyzjom uzyskaliśmy 140-kilometrowy pas wybrzeża właśnie w okolicy Pucka.

Dopiero w 1920 roku możliwe było ponowne przejście przez Polskę ziem, bezpośrednio graniczących z Bałtykiem. Przejmowanie tych terenów zostało powierzono generałowi Józefowi Hallerowi, dowodzącemu dawną armią polską we Francji tzw. Błękitną Armią z racji koloru mundurów. Uroczystego aktu zaślubin Polski z morzem dokonał generał w towarzystwie dwudziestoosobowej delegacji Sejmu, przedstawiciele rządu, m.in. ministra Stanisława Wojciechowskiego, wicepremiera Wincentego Witosa, wojewody pomorskiego Macieja Rataja, kontradmirała Kazimierza Porębskiego, oraz dyplomatów – szefa misji brytyjskiej i attache wojenno-morskiego USA.

Fot. 1

Fot. 2

Fot. 3

Fot. 4

Fot. 5

Fot. 6

Goście przybyli najpierw na dworzec gdański, gdzie przedstawiciele gdańszczyzan wręczyli gen. Hallerowi dwa platynowe pierścienie wykonane specjalnie na ceremonię zaślubin z morzem, na koszt gdańskiej Polonii. Następnie delegacja udała się do Pucka.

Po przybyciu na tereny nadbałtyckie gen. Józef Haller wydał w dniu 10 lutego 1920 roku Rozkaz dzienny nr 12, w którym napisał:

Idziemy nad polskie morze – idziemy w kraj odwiecznie polski, wielokrotnie wydzielany nam przez wrogą siłę niemiecką. Ale tęższą i większą jest moc polska – moc polskiego oręża i polskiego ducha. Wraca do Polski ziemia polska, ziemia zroszona krwią męczeńską polskiego biskupa św. Wojciecha, gdzie niegdyś tylu znakomitych rodaków działało, gdzie żył i pracował człowiek, „co wstrzymał słońce, ruszył ziemię – polskie go wydało plemię”, skąd w czasach upadku wyszło tyle obrońców swobody narodu. Niech żyje zjednoczona nasza Polska!

Uroczystość w Pucku rozpoczęła się Mszą Świętą, celebrowana przez Dziekana Frontu Pomorskiego księdza Wryczę, w czasie której dokonano poświęcenia Bandery Morskiej Polski. Następnie, podczas 21 salw armatnich i przy dźwiękach Hymnu Narodowego, Bandera Morska została wciągnięta na maszt. W czasie swojego przemówienia gen. Haller powiedział:

Teraz wolne przed nami świąty i wolne kraje. Żeglarz polski będzie mógł dzisiaj dotrzeć wszędzie pod znakiem Białego Orła, cały świat stoi mu otworem.

Po mszy polowej generał wraz ze świtą udał się na brzeg zamarzniętego Bałtyku. Na znak powitania morza chorążowie zanurzyli w wodzie sztandary. Następnie gen. Haller dosiadł konia, wjechał do morza i dokonując zaślubin Bałtyku z Rzeczypospolitą, wrzucił do jego wód jeden z pierścieni, który potoczył się początkowo po lodzie, a po chwili zniknął w morzu. Wypowiedział przy tym symboliczne słowa zaślubin:

Zaślubiam cię na znak rzeczywistego i wieczystego naszego panowania

Na pamiątkę tego wydarzenia w morze wbito słup z wyrytym od strony morza orłem Jagiellonów, a od strony lądu napisem:

Roku Pańskiego 1920, 10 lutego Wojsko Polskie z gen. Józefem Hallerem na czele, objęło na wieczyste posiadanie polskie morze.

Te wydarzenia sprzed 98 lat spowodowały, że Puck wszedł na stałe do naszej historii.

Współpraca między Ligą Morską i Rzeczną a Instytutem Biologii UP w Krakowie trwa już ponad 20 lat. Początki sięgają połowy lat 90. ubiegłego wieku. Ponieważ LMIR nie ma struktur w Małopolsce współpracujemy z kołami LMIR Okręgu Bielskiego.

Instytut został uhonorowany najwyższymi odznaczeniami Ligowymi – Krzyżem Pro Mari Nostro i Pierścieniem Hallera. Odznaczenia te oraz inne pamiątki można oglądać na II piętrze Instytutu Biologii w specjalnej gablocie (fot. 7). Również LMIR została uhonorowana Medalem UP.

Fot. 7

Fot. 8

Fot. 9

Fot. 10

Fot. 11

Fot. 12

Kolejnym wyrazem dobrej współpracy Instytutu Biologii i Ligi Morskiej i Rzeczej była prezentowana w holu głównym Uczelni oraz na terenie Instytutu Biologii wystawa Liga Morska i Rieczna w przededniu 100-lecia czyli „Trzymajmy się morza” (fot. 8).

Tegoroczne uroczystości miały szczególny charakter. Była to 98 rocznica Zaślubin Polski z Morzem, 100-lecie Ligi Morskiej i Rzeczej oraz 670-lecie miasta Pucka (fot. 9). Dla nas były to też szczególne obchody bowiem tym razem uhonorowane zostały dwie osoby z Naszego Instytutu.

Srebrnym Medalem Pro Mari Nostro Za Zasługi Dla Ligi Morskiej i Rzeczej została odznaczona dr hab. Alicja Walosik prof. UP (fot. 10), natomiast **Złoty Medal Pro Mari Nostro Za Zasługi Dla Ligi Morskiej i Rzeczej** otrzymał dr Marek Guzik (fot. 11).

Były to już kolejne wyróżnienia naszych pracowników bowiem w ubiegłym roku **Złoty Medal Pro Mari Nostro Za Zasługi Dla Ligi Morskiej i Rzeczej** otrzymał dr hab. Andrzej Rzepka prof. UP (fot. 12). Współpraca trwa i tym sposobem wkraczamy w kolejne 100-lecie.

Netografia

https://pl.wikipedia.org/wiki/Za%C5%9Blubiny_Polski_z_morzem

<http://dzieje.pl/aktualnosci/zaslubiny-polski-z-baltykiem>

<https://historykon.pl/10-lutego-1920-roku-general-jozef-haller-dokonal-symbolicznych-zaslubin-polski-z-morzem-baltyckim/>

<http://polska-zbrojna.pl/home/articleshow/21768?t=Zaslubiny-Polski-z-morzem>